

Over de Heilige Geest gesproken ...

Liturgiesuggesties:

Gezang 477: 1 en 2 of Psalm 122: 1 en 2 (OB)

Psalm 75: 1 en 2 of Psalm 122: 3 (OB)

Psalm 119: 3 en 8 (OB)

Johannes 16:5-15

Psalm 33: 10 (OB) of Psalm 68: 2 (OB)

Handelingen 19:1-12

Psalm 33: 11 (OB) of Psalm 68: 16 (OB)

Na verkondiging: Psalm 84: 4 en 6 (OB) of Gezang 78: 1-4 of Psalm 130: 3 en 4 (OB)

Psalm 106: 21 of Psalm 56: 5 en 6 (OB)

Psalm 106: 22

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

Kent u dat verhaal van die onderwijzer en van de dominee die in de klas op bezoek zou komen?

Het verhaal speelt zich af in een klein dorp.

De dominee zou die dag in de school op bezoek komen.

De onderwijzer had de kinderen daarom - hij wilde blijkbaar een goede beurt maken - de onderwijzer had daarom de kinderen de apostolische geloofsbelijdenis geleerd.

Bij dominees komst zouden de kinderen om beurten een regel daarvan opzeggen.

Ik geloof ... in God de Vader.

Het ging goed en zonder haperen.

Maar toen het jongetje aan de beurt was dat de

regel over de Heilige Geest moest opzeggen ... bleef het stil.

Het ventje bleek er niet te zijn.

Het was ziek geworden

Over de Heilige Geest gesproken.

Misschien dat dit verhaal van die onderwijzer en de dominee wel heel kenmerkend is voor de plaats van de Heilige Geest in de kerk en ook daarbuiten.

Ik bedoel dit:

Als je aan een buitenkerkelijke zou vragen waar het bij het Kerstfeest om gaat ... denk ik dat je nog wel een kans hebt om een goed antwoord te krijgen.

Maar als je aan een buitenkerkelijke zou vragen waar het bij het Pinksterfeest om gaat ... dan blijft het stil.

Dan weet men het niet.

*

Broeders en zusters, jongelui, over de Heilige Geest gesproken.

Wat weten we eigenlijk van die Heilige Geest?

Van God, de Heilige Geest?

Je zou, broeders en zusters, jongens en meisjes, kunnen zeggen dat de Geest op de achtergrond werkt, in het verborgene.

In ons hart, in de gemeente, in de kerk.

Je zou ook kunnen zeggen dat Hij maar één bedoeling heeft: Christus naar voren te schuiven.

Jezus zei Zelf immers: "Hij zal het alles uit dat wat van Mij is nemen en het u verkondigen.

De Heilige Geest en Christus.

Tussen die twee ligt een onlosmakelijke band.

De Heilige Geest is de Geest van Christus.

Maar hebt u, heb jij die Geest ook ontvangen?

Met die vraag moeten we straks naar huis.

En ... graag een antwoord op die vraag, als het even kan.

*

Ik neem u en jou (vanmiddag) in gedachten mee naar Efeze.

De Romeinen noemden haar: Het licht van Azië.

In de tijd van het Nieuwe Testament was een Efeze een prachtige stad.

300.000 Inwoners.

Om een vergelijking te maken:

Dat is bijna twee maal zoveel inwoners als de stad Groningen.

Efeze was in die tijd een rijke handelsstad met een indrukwekkende haven.

Een stad ook met veel tempels.

Het pronkjuweel van de stad was wel de tempel voor de godin Artemis.

Artemis of Diane, de godin van het buitenleven.

Omringd door nimfen is zij in de Griekse mythologie de koningin over het wild, bos, moerassen en bronnen.

Artemis of Diane.

Ze werd vereerd als de godin van de vruchtbaarheid.

Ze werd beschouwd als de beschermvrouwe van geboorte, jeugd en bruiloft.

"Groot is de Artemis van de Efeziërs" schreeuwen de opgejutte inwoners van Efeze twee uur achter elkaar, als de apostel Paulus het evangelie probeert te verkondigen in hun stad.

Artemis was populair onder de Grieken.

Het hele jaar door trokken onafzienbare rijen toeristen en pelgrims Efeze binnen.

En als ze naar huis gingen namen ze steevast één van de souvenirjes mee naar huis.

Gemaakt door Demetrius of één van zijn collega's van het gilde van zilversmeden.

Ja, Efeze met haar beroemde tempel van Artemis, één van de zeven wereldwonderen, was een smeltkroes van godsdiensten en culturen.

Dat is ook wel begrijpelijk.

Want waar handel wordt gedreven ... komen veel mensen.

Mensen met verschillende nationaliteiten.

Mensen uit verschillende culturen.

Mensen met verschillende godsdiensten.

Kijk maar naar een havenstad als Rotterdam en Amsterdam.

Je komt er mensen tegen uit alle windstreken.

Dat is altijd al zo geweest: Ook in Efeze.

Er wonen in deze havenstad ook veel Joden.

Apollos is één van hen.

Geboren in Alexandrië, een geleerd man, doorkneet in de Schriften van het Oude Testament.

Apollos "was ingelicht omtrent de weg des Heren" schrijft Lucas "en, vurig van geest, sprak en leerde hij nauwkeurig hetgeen op Jezus betrekking had, ofschoon hij alleen wist van de doop van Johannes."

Apollos, de evangelist van Efeze.

Hij deed weliswaar goed werk, maar ... Apollos was ergens blijven steken.

Hij had de school van het christen zijn maar half doorlopen.

Zijn kennis was nog erg onvolledig.

Hij wist alleen van de doop van Johannes.

In de synagoge van Efeze leert hij de Joden vanuit het Oude Testament over dat wat op Jezus betrekking heeft.

Jezus van Nazareth ... is de Messias

"Onvermoed bestreed hij de Joden in het openbaar en bewees uit de Schriften, dat Jezus de Christus is."

Priscilla en Aquila, twee gemeenteleden, nemen hem mee naar huis en vertellen hem de héle weg van Christus.

Zo wordt de school van het christen zijn in het leven van Apollos verder doorlopen.

*

Op zekere dag komt de apostel Paulus aan het begin van zijn derde zendingsreis in Efeze aan.

Hij ontmoet in deze grote handelsstad "enige discipelen".

Wat voor discipelen?

Leerlingen van Johannes de Doper?

Leerlingen van Apollos?

In ieder geval ... het zijn discipelen die blijkbaar nog niet met Christus zélf in aanraking zijn gekomen.

En die nog helemaal niets weten van wat er op het Pinksterfeest in Jeruzalem is gebeurd.

Kruis, opstanding, hemelvaart en Pinksteren zijn nog niet tot hen doorgedrongen.

"Enige discipelen."

Blijkbaar zijn het 'gelovigen' die nog niet tot de gemeente van de Here Jezus Christus behoren.

Efeze was een grote, uitgebreide stad.

Twaalf leerlingen.

Het zijn mensen die net als Apollos op de school van de Here Jezus zijn blijven steken.

Ze weten niet van Goede Vrijdag, van Pasen, Hemelvaart en Pinksteren.

Ze zijn ergens op de weg van het gelovig zijn blijven steken.

Ze zijn nog niet in relatie met de Here Jezus Christus gekomen.

En daarom hebben ze de Heilige Geest niet ontvangen.

Recht op de man af stelt Paulus zijn vragen.

Ik vind dat een prachtig gesprek in de Bijbel.

Luister maar mee

"En hij / Paulus zeide tot hen: Hebt gij de Heilige Geest ontvangen, toen gij tot het geloof kwaamt? Doch zij zeiden tot hem: Wij hebben zelfs niet gehoord, dat er een Heilige Geest is.

En hij / Paulus weer zeide tot hen: Waarin zijt gij dan gedoopt? En zij zeiden: In de doop van Johannes.

Maar Paulus zeide: Johannes doopte een doop van bekering en zeide tot het volk, dat zij moesten geloven in Hem, die ná hem kwam, dat is in Jezus.

En toen zij dit hoorden, lieten zij zich dopen in de naam van de Here Jezus.

En toen Paulus hun de handen oplegde, kwam de Heilige Geest over hen en zij spraken in tongen en profeteerden.

En het waren in het geheel ongeveer twaalf mannen."

Zouden die twaalf dan helemaal niets van de Heilige Geest hebben geweten?

Blijkbaar niet.

"Wij hebben zelfs niet gehoord dat er een Heilige Geest is."

Het zijn hun eigen woorden.

Hoe zouden ze dan ook de Heilige Geest hebben kunnen ontvangen?

Paulus wijst hen op Hem die na Johannes de Doper kwam: De Here Jezus.

In Hem moesten zij geloven. Niet in Johannes de Doper.

In de Here Jezus moesten zij geloven.

Dan pas kunnen zij de Heilige Geest ontvangen.

Ik kom daar straks nog even op terug.

Eerst iets over die Heilige Geest.

Wie is die Heilige Geest dan toch?

Iets daarvan uit het Oude en het Nieuwe Testament.

Ezechiël, de profeet en ... Johannes de evangelist.

Aan de oevers van de Eufraat predikt Ezechiël, de profeet, tot de Israëlieten, die in ballingschap aan Babels stromen verblijven.

Het is niet lang na de val en de verwoesting van Jeruzalem.

Ontzettend duister ziet de toekomst voor het volk van Gods verbond er uit.

En juist in die meest benarde en benauwende tijd gaat de profeet uit naam van God Israëls herstel aankondigen.

God zal zijn heilige Naam niet langer laten ontheiligen onder de heidenen! (Ez.36:23)

De HERE zal zijn volk laten terugkeren.

Maar het zal niet op de oude voet kunnen voortleven!

Een verandering moet er in Israël plaats grijpen.

Die ommekeer zal Gods eigen werk zijn.

De HERE zal zijn Geest in hun harten geven, opdat zij Gods volk kunnen zijn en in het land kunnen wonen, dat voor hen bestemd is.

Zo zal God in hun harten zijn, zodat zij niet meer van Hem kunnen vervreemden.

Alleen op deze wijze zal Israël leren, om in het geloof en in de dienst aan God te leven.

De Heilige Geest zal hen daartoe heiligen, apart zetten, bekwaam maken voor de dienst aan God.

De HERE zal zijn Geest in hun harten geven.

*

Broeders en zusters, jongens en meisjes, even de praktijk want dit heeft weer alles te maken met die vraag van het begin en het einde van de preek: Hebt u, heb jij, de Heilige Geest ontvangen.

Hoe komen wij in het bezit van Die Geest?

Sommige mensen menen, dat ze maar rustig en stil moeten afwachten, totdat de Heilige Geest in hun hart neerdaalt.

U begrijpt: Die mensen brengen hun leven door in een angstige onzekerheid.

Ze wachten op een bijzondere openbaring van die Geest, aan hen persoonlijk gericht.

Dan pas hebben ze zekerheid.

Dan pas is het goed.

Och mocht het toch gebeuren ...

Maar als we dan níet in voortdurende onzekerheid moeten afwachten of de Geest wel of niet komt ... hoe moet het dan?

De Here Jezus, broeders en zusters, jongens en meisjes, leert zijn discipelen te bidden om de Heilige Geest.

En dat is wat anders dan met de handen over elkaar maar zitten wachten of de Heilige Geest soms mocht komen.

Bidden, dat is actief worden. Je handen gebruiken, je ogen en je stem.

Dan mag je er zeker van zijn ... dat de Heilige Geest je gegeven wordt, wanneer je er met volharding God om bidt.

Christus Zélf staat voor de verhoring van dat gebed garant.

Immers de Heilige Geest komt dáár, waar God door Christus tot ons spreekt.

In de tijd dat wij bij Christus aankloppen ... is de Heilige Geest al bezig ons steeds inniger met Hem te verbinden.

Ja, zelfs ons zoeken, vragen, strijden en verlangen ... is al een teken van de werking van Gods Geest in ons hart.

Terwijl wij ons nog eenzaam en wanhopig voelen, is de Heilige Geest al werkzaam in ons leven.

*

Hebt u, heb jij de Heilige Geest al ontvangen?

De Heilige Geest ... als de Trooster!

Zo spreekt de Here Jezus Zélf over de Heilige Geest in Johannes 16, onze eerste Schriftlezing.

De Heilige Geest als Trooster!

Het woord voor Trooster in de grondtekst (Paracleet) betekent letterlijk:

Iemand die erbij gehaald wordt, iemand die te hulp geroepen wordt.

Iemand die in een rechtszaak voor jou optreedt, jouw belangen behartigt en jouw zaak waarneemt.

Wij zouden tegenwoordig zeggen: Een advocaat.

Zolang Ik bij jullie was, wil Jezus in Johannes 16 zeggen, was Ik jullie zaakwaarnemer en behartigde Ik jullie belangen.

Bij wie? Bij God!

Ik behartigde jullie belangen bij God!

Nu ga Ik jullie verlaten.

Maar jullie hoeven er niet bang voor te zijn, dat je aan je lot overgelaten zult worden en nu jullie eigen zaken moeten regelen.
Er is geen sprake van dat jullie nu overal alleen voor komen te staan.
De Vader zal jullie een andere Zaakwaarnemer sturen in mijn plaats.
Die zal altijd bij jullie blijven: De andere Trooster, de Heilige Geest, de Geest der Waarheid!

*

Maar wat doet nu die Heilige Geest? Wat is zijn werk op aarde?
Je zou daar, broeders en zusters, jongens en meisjes, twee kanten van kunnen laten zien.
De Heilige Geest werkt in de discipelen, in de volgelingen van Jezus Christus, dat is de ene kant van zijn werk.
De Heilige Geest werkt ook in de wereld, in de wereld die van God en zijn gebod niets wil weten.
Beide kanten van het werk van de Heilige Geest komen in Johannes 16 ter sprake.

Het specifieke van de taak van de Geest als Trooster is ... dat Hij als de Geest der waarheid bij en in de discipelen zal blijven.
Hij zal de volgelingen van Jezus Christus de weg wijzen tot de volle waarheid.
Laten we dat eens op ons zelf betrekken.
Jezus belooft ons bij zijn afscheid, dat Hij de Heilige Geest zal zenden.
Die Geest zal in ons wonen en in ons werken...
Nu dus, op dit moment, woont en werkt de Heilige Geest in uw, in jouw en in mijn leven.
We zijn immers in de Heilige Geest gedoopt...
[Om even de lijn van de preek van vanmorgen door te trekken.]
We zijn / we worden gedoopt, gedompeld in de Heilige Geest.
Als we het Woord van Christus horen:
thuis in ons gezin; op school (als dat nog gebeurt)
in de kerk: op de catechisatie en in de kerkdiensten.
Telkens worden we gedoopt, gedompeld in de Heilige Geest.
Net als een fles die je in een bak met water doet.

Om dat voorbeeld nog even te gebruiken, maar dan moet wel de kurk van de fles!
Dan pas kunnen we ook met de Heilige Geest en met Christus vervuld worden.
De Heilige Geest zorgt ervoor dat de kurk van de fles gaat.
Dat we met de Geest en met Christus vervuld kunnen worden.

De Heilige Geest is er ook in de wereld.
In de wereld zal Hij optreden als de grote Aanklager, de Advocaat.
Jezus zegt tegen zijn discipelen:
"Als Hij, de Heilige Geest, komt, zal Hij de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel."
Ook daarin zet de Heilige Geest het werk van Jezus Christus op aarde voort.
De Heilige Geest zal tegen de wereld getuigen.
Sterker nog ... Christus spreekt hier van overtuigen.
Hij zal de wereld overtuigen!
De Heilige Geest levert de overtuigende bewijzen van de zonde van de wereld.

De Heilige Geest zal de wereld doen verstaan wat zonde is.
Hoe? Door de verkondiging van het evangelie alle uithoeken van deze aarde.
Overall is het de Heilige Geest die het Woord van God ... aan de man en de vrouw brengt.
Of ze het accepteren / aanvaarden, of niet ...
De zonde, waarvan de Heilige Geest de wereld overtuigt, en waarom zij veroordeeld wordt, ... is die van het ongeloof.
Ongeloof in Gods Woord. Ongeloof in het volbrachte werk van Christus.
De wereld overtuigen.
Ook dat hoort tot het werk van de Heilige Geest.
Overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel.

*

Maar terug naar Efeze, naar de twaalf discipelen van Johannes de Doper.
Het wordt daar in Efeze voor deze twaalf echt Pinksterfeest.
Ze hebben inmiddels de doop in de naam van Christus ontvangen.
Ze hebben zelfs bij die doop de Heilige Geest ontvangen.
Bij hen is de kurk niet geleidelijk van de fles gewrikt, maar heel krachtig, ineens van de fles getrokken.
De Heilige Geest heeft hen met volheid vervuld.
Het water van de Heilige Geest stroomt er ook weer overvloedig uit.
Want ze spreken in tongen en profeteren van de grote daden van God.
Zo gaat, broeders en zusters, jongens en meisjes, het werk van de Heilige Geest voort.
Toen en nu. In Efeze en in Leeuwarden. In Leeuwarden?
Ja, want hebt u, heb jij de Heilige Geest wel ontvangen?

Een mens ontvangt de Heilige Geest allereerst in de vorm van een belofte.
Wanneer? ... Bij de doop.
Dan belooft de God de Heilige Geest dat Hij in ons wonen wil en ons tot leden van Christus heiligen wil.
Dat wonen is wel duidelijk.
En dat tot leden van Christus heiligen wil ... wil niets anders zeggen dat je apart gezet wordt.
Je wordt apart gezet omdat je bij de Here Jezus hoort.
Je bent immers in Zijn Naam gedoopt!
Je hoort nu bij Hem en bij zijn gemeente.
De Heilige Geest wil je dan ook steeds meer vervullen van de liefde van Christus.
Maar dan moet je de Heilige Geest wel z'n gang laten gaan in je leven.
Anders komt er van geloven niet zo veel terecht.
De Heilige Geest in de vorm van een belofte, bij je doop.
Dat is dat onderdompelen van die fles in die bak met water.
Maar die kurk of die schroefdop moet eraf!
Dan pas kan die fles helemaal vol worden.
De fles van je leven / van je hart moet helemaal vervuld worden met de Heilige Geest en met Christus.
Toen u en ik tot geloof kwamen ... toen ging de kurk helemaal van de fles.
Toen hebben we de Heilige Geest in alle volheid ontvangen.
Maar we weten allemaal dat we voortdurend verslappen in ons geloof.

De één is meer vervuld met de Heilige Geest dan de ander.
Daarom zegt Paulus in Efeze 5 vers 18: "Laat u al maar door vervullen met de Geest." Bidt daarom. Vurig, Aanhoudend.

*

Een mooie afsluiting van de preek vond ik gisteren in een gelijknamig artikel in het Friesch Dagblad.

Daar schrijft prof. Runia over hetzelfde thema onder andere deze woorden:

"Het is daarom niet zonder meer dat we de Heilige Geest in alle volheid hebben, omdat we trouwe en actieve leden van de gemeente zijn en elke zondag naar de kerk gaan.

Er zit soms meer sleur in ons leven dan we zelf beseffen.

We gaan vaak zo op in de dingen van het gewone leven, in ons werk of ons gezin, dat we nauwelijks meer tijd voor bidden hebben.

Misschien zijn we al zover gekomen dat we eigenlijk geen behoefte aan en geen zin in bidden meer hebben.

Het moet ons in dat geval niet verbazen, als de Geest zich uit ons leven terugtrekt...

Trekt God Zich terug uit West Europa en uit ons land en uit onze kerk of gemeente?

Dat kan...

Dat de Geest niettemin nog steeds in onze wereld aanwezig is en nog steeds doorgaat met zijn werk weten we ook...

In andere werelddelen wordt de oogst met volle handen binnengebracht.

Waarom zien wij er zo weinig van in Europa en in Nederland?

Hebt ú / heb jij de Heilige Geest wel ontvangen?"

Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Leeuwarden – Pinksteren, 7 juni 1992

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !